

Sygn. akt III AUa 1073/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Aleksandra Tobiasz-Skrzypek

Sędziowie: SA Maria Gleixner-Dyk (spr.)

SO del. Bożena Lasota

Protokolant: st.sekr.sądowy Aneta Wąsowicz

po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2014 r. w Warszawie

sprawy E. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji E. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 25 lutego 2013 r. sygn. akt XIII U 3203/12

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1073/13

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. decyzją z dnia 4 czerwca 2012 r. dokonał przeliczenia emerytury E. S. od dnia 1 kwietnia 2012 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek a do ustalenia podstawy jej wymiaru przyjął dotychczasową podstawę wymiaru ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru 566,40%, ograniczonym do 250%. Do ustalenia wysokości świadczenia uwzględniono 40 lat i 5 miesięcy okresów składkowych oraz 5 lat i 7 miesięcy okresów nieskładkowych. Od 1 lipca 2012 r. wysokość świadczenia do wypłaty miesięcznie wyniosła 3267,05 zł.

E. S. w odwołaniu od tej decyzji wniosła o ponowne przeliczenie jej emerytury od obowiązującej w 2012 r. kwoty bazowej, tj. 2974,69 zł. przy zastosowaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru ograniczonego do maksymalnego ustawowego poziomu 250%. Wskazała, iż przyjęte przez organ kryterium oceny relacji jej wskaźnika wysokości podstawy wymiaru z 2005 r. i obecnie obliczanego, jak i kolejność wykonywanych działań matematycznych, gdzie najpierw następuje porównanie faktycznych relacji przeciętnego wynagrodzenia ze wskazanego przez skarżącą okresu do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w tym samym okresie, bez zastosowania ograniczenia do 250% i porównanie ze sobą tak obliczonych wskaźników, nie znajduje uzasadnienia w przepisach ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W uzupełnieniu odwołania zarzuciła, iż stosowana przez ZUS i naukę prawa ubezpieczeń społecznych interpretacja art. 110 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest niezgodna z zasadą równości wobec prawa, bowiem nie spełnia wymogu niedyskryminacji.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Warszawie XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 25 lutego 2013 roku oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

E. S., urodzona (...), w dniu 13 lipca 2005r. złożyła wniosek o przyznanie prawa do emerytury i decyzją z dnia 22 sierpnia 2005 r. organ rentowy przyznał jej prawo do tego świadczenia od dnia 1 lipca 2005 r. Do ustalenia podstawy wymiaru przyjęte zostało wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych, tj. od stycznia 1994 r. do grudnia 2003 r. ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru 566,40%, który został ograniczony do maksymalnego 250%. Podstawę wymiaru obliczono przez pomnożenie wppw przez kwotę bazową w wysokości 1903,03 zł. i wyniosła ona 4757,58 zł. Do ustalenia wysokości emerytury uwzględniono 34 lata i 3 miesiące okresów składkowych oraz 4 miesiące okresów nieskładkowych. Wypłata emerytury była zawieszona, wobec kontynuowania przez wnioskodawczynię zatrudnienia.

Z dniem 28 października 2005 r. został rozwiązany stosunek pracy skarżącej z firmą (...) sp. z o. o. w W., o czym odwołująca poinformowała ZUS w piśmie z dnia 7 listopada 2005 r. przedstawiając świadectwo pracy i wobec tego organ rentowy podjął wypłatę emerytury.

E. S. od 1 grudnia 2005 r. była zatrudniona w firmie (...) sp. z o. o. w W. na stanowisku doradcy technicznego w wymiarze 1/4 etatu na czas nieokreślony.

Odwołująca w piśmie z dnia 25 kwietnia 2012 r. wniosła o przeliczenie podstawy wymiaru emerytury z uwzględnieniem zarobków wypracowanych po przyznaniu emerytury. Dla wyliczenia świadczenia z uwzględnieniem obowiązującej kwoty bazowej wskazała następujące lata z całego okresu pracy: 1991, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011. W konsekwencji, organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję od której E. S. wniosła odwołanie, które zdaniem Sądu nie jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 110 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), podaje Sąd, wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art. 15, z uwzględnieniem ust. 3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego. Stosownie zaś do ust. 2 w/w artykułu, warunek posiadania wyższego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru nie jest wymagany od emeryta lub rencisty, który od dnia ustalenia prawa do świadczenia do dnia zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie świadczenia, w myśl ust. 1, nie pobrał świadczenia wskutek zawieszenia prawa do emerytury lub renty lub okres wymagany do ustalenia podstawy przypada w całości po przyznaniu prawa do świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wynosi co najmniej 130 %. Wedle ust. 3 tego artykułu, okres ostatnich 20 lat kalendarzowych, o których mowa w art. 15 ust. 1, obejmuje okres przypadający bezpośrednio przed rokiem, w którym zgłoszono wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia, z uwzględnieniem art. 176.

Warunkiem uwzględnienia zarobków przypadających w całości lub w części po przyznaniu świadczenia jest wykazanie wyższego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru w porównaniu do obliczonego poprzednio, tj. przy pierwotnym ustaleniu wysokości emerytury lub renty. Ten warunek nie musi być spełniony wtedy, gdy emeryt lub rencista od dnia przyznania świadczenia nie pobierał go wskutek zawieszenia emerytury/renty (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 27 kwietnia 2000 r., sygn. akt III AUa 1800/99), co stanowi nowość w porównaniu do stanu sprzed 1999 r. (wyroki Sądu Najwyższego z 9 marca 1993 r., sygn. akt II URN 4/93 i z dnia 20 listopada 2003 r., sygn. akt II UKN 360/00) lub nowo wskazany okres wymagany do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przypada w całości po przyznaniu prawa do emerytury/renty, a (...) wynosi co najmniej 130%.

Sąd Okręgowy wskazał, że w uchwale z dnia 9 grudnia 2004 r., II UZP 11/04 z glosą K. A., Sąd Najwyższy stwierdził, że prawo do ponownego obliczenia podstawy wymiaru świadczenia zachowuje również ten ubezpieczony, który we wniosku o podjęcie wypłaty emerytury zawieszony nieprzerwanie od dnia ustalenia prawa do niej nie zgłosił wniosku o ponowne obliczenie podstawy wymiaru tego świadczenia.

Ponadto, kontynuuje Sąd, z pisma Wiceprezesa ZUS z dnia 26 maja 1997 r., (...) wynika, iż ustalenie, czy nastąpił wzrost wwpw w porównaniu do poprzednio ustalonego - w sytuacji, gdy wskaźniki te są wyższe od 250% - następuje przez porównanie faktycznych relacji przeciętnego wynagrodzenia ze wskazanego przez zainteresowanego okresu do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w tym samym okresie, bez zastosowania ograniczenia do 250%; ograniczenie to stosuje się dopiero przy ustalaniu wysokości podstawy wymiaru świadczenia.

Sąd I instancji zauważył, w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, że najkorzystniejszy wwpw ustalony w oparciu o wynagrodzenie z lat wskazanych przez odwołującą, tj. 1991 i 1993- 2011 wyniósł 392,60% i jest niższy od dotychczasowego ustalonego w wysokości 566,40%.

Jak słusznie zauważył organ rentowy, podaje Sąd, umożliwienie zainteresowanym przeliczenia świadczeń przy zastosowaniu niższego (od poprzedniego) wwpw, godziłoby w ratio legis art. 110, którego istota związana jest z wyraźnym przyczynieniem się ubezpieczonego - po pierwotnym nabyciu uprawnień emerytalnych lub rentowych - do zwiększenia wspólnego funduszu ryzyka, czego przejawem jest właśnie wysokość (...). Na ten aspekt zwrócił uwagę Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 18 listopada 2008 r., sygn. akt P 47/07, w którym stwierdził, że w zakresie, w jakim art. 110 ust. 1 uzależnia prawo do ponownego obliczenia emerytury od wskazania do jej obliczenia podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe, przypadające w całości lub w części po przyznaniu świadczenia, jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji. Trybunał odrzucił rozumowanie sądu pytającego, tj. Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku, iż zasadne jest, przy ponownym obliczeniu emerytury zainteresowanego, uwzględnienie w dniu tego przeliczenia nowej kwoty bazowej, odzwierciedlającej wzrost przeciętnego wynagrodzenia, przy równoczesnej odmowie uwzględnienia proporcjonalnego (w relacji do wzrostu przeciętnego wynagrodzenia) wzrostu wkładu ubezpieczonego do funduszu ubezpieczenia społecznego.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji.

Apelację od tego wyroku złożyła E. S. zaskarżając go w całości i wniosła o jego zmianę i uwzględnienie jej odwołania poprzez nakazanie Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych ponownego obliczenia wysokości jej emerytury w oparciu o kwotę bazową obowiązującą w 2012 r. tj. 2974,69 zł. Podniosła, że Sąd I instancji w uzasadnieniu wyroku nie ustosunkował się do przedstawianych przez nią argumentów oraz zarzutu dyskryminacji stosowanej przez ZUS przy interpretacji art. 110 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Według skarżącej przyjęta przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych interpretacja art. 110 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest nie do pogodzenia z zasadami demokratycznego państwa prawa, gdyż dyskryminuje tych emerytów, którzy de facto mają największy udział we "wspólnym funduszu ryzyka". Raz wydana przez organ administracji państwowej ponad 15 lat temu interpretacja jest ciągle stosowana pomimo jej oczywistego dyskryminującego charakteru wobec emerytów, którzy zarabiali "za dużo" i dlatego mają ograniczoną emeryturę, ale przy przeliczeniu nie uzyskują wyższego wwpw od poprzedniego i przez to nie mogą uzyskać przeliczenia emerytury do nowej kwoty bazowej, choć oba wwpw nie znajdują w praktyce żadnego zastosowania, bo oba są ograniczane do 250%.

W dalszej części uzasadnienia środka zaskarżenia przytoczyła argumentację swojego stanowiska w sprawie w odniesieniu do dyskryminacji stosowanej przez ZUS przy interpretacji art. 110 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył co następująco:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie bowiem zaskarżony nią wyrok odpowiada prawu.

Ubezpieczona, domagając się ponownego ustalenia wysokości jej emerytury swoje żądanie wywiodła z przepisu art. 110 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.), bowiem jedynie jej zastosowanie daje możliwość ponownego ustalenia wysokości emerytury z zastosowaniem nowej kwoty bazowej z daty złożenia wniosku o takie przeliczenie. Jednakże zastosowanie tego przepisu jest uwarunkowane spełnieniem wszystkich przesłanek w nim wymienionych, a skarżąca ich nie spełnia.

Faktem jest, że przy obliczaniu wysokości emerytury ubezpieczonej w decyzji z dnia 22 sierpnia 2005 r. podstawa wymiaru została obliczona jako podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z lat 1994 r. do 2003 a tzw. wskaźnik wysokości podstawy wymiaru (...) wyniósł 566,40%, i został ograniczony do 250% zgodnie z przepisem art. 15 ust. 5 cytowanej wyżej ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Należy zauważyć, że już w art. 7 ust. 5 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450) wprowadzono tego rodzaju ograniczenie wskaźnika. Wprawdzie orzeczeniem z 11 lutego 1992 r. (sygn. K. 14/91, OTK w 1992 r., cz. I, poz. 7) Trybunał Konstytucyjny orzekł, że wprowadzone przez art. 7 ust. 6 ustawy z 1991 r. ograniczenie wskaźnika wysokości wymiaru podstawy świadczenia (...) do 250% jest niekonstytucyjne jednakże zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami orzeczenie to zostało później odrzucone przez Sejm i w związku z tym nie wywołało skutków prawnych, a zakwestionowany przez Trybunał przepis został powtórzony w obecnie obowiązującej ustawie o FUS, jako jej art. 15 ust. 5. Natomiast Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 24 października 2005 r. P 13/04 (OTK-A 2005/9/102, Dz.U.2005/216/1833) orzekł – „Art. 15 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, Nr 64, poz. 593, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252, Nr 121, poz. 1264, Nr 144, poz. 1530, Nr 191, poz. 1954, Nr 210, poz. 2135 i Nr 236, poz. 2355 oraz z 2005 r. Nr 167, poz. 1397 i Nr 169, poz. 1421) jest zgodny z art. 2 i art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.”.

Tym samym faktyczny (...) emerytury ubezpieczonej wyniósł 566,40% i w oparciu o konstytucyjny przepis został ograniczony do 250%.

Składając w kwietniu 2012 r. wniosek o ponowne ustalenie wysokości emerytury, poprzez przeliczenie podstawy jej wymiaru, E. S. wniosła o ustalenie podstawy wymiaru emerytury z zarobków z 20 lat w tym z lat po przyznaniu świadczenia (lata 2006 do 2011). Jak obliczył organ rentowy (...) z 20 lat wskazanych przez skarżącą wyniósł 392,60% a zatem był niższy od poprzedniego. Według skarżącej zaś taka sytuacja nie miała miejsca gdyż jej (...) wyniósł 250% a ponadto jej zdaniem w sposób nieprawidłowy Zakład oblicza tę wartość.

Przepis art. 110 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach odsyła do art. 15 tej ustawy a w jego ust. 4 podano, iż w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

- 1) oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych;
- 2) oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu;
- 3) oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty, oraz
- 4) mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19.

Stosownie zaś do ust. 5 - wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250%.

Według tych zasad, określonych ustawowo, organ rentowy ustalił, że (...) z lat 1991 – 2011 wynosi 392,60% i słusznie został porównany do poprzedniego faktycznego a nie do granicznego do 250% i nie wynika to z interpretacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych a z przepisów wyżej zacytowanych, które skarżąca błędnie interpretuje.

Ponownie ustalając wysokość emerytury w oparciu o art. 110 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.) dla ustalenia, czy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego, dokonuje się jego porównania z faktycznie poprzednio obliczonym tym wskaźnikiem, a nie ograniczonym do 250%.

Trybunał Konstytucyjny w cytowanym już wyżej wyroku z dnia 18 listopada 2008 r. (P 47/07 - OTK-A 2008/9/156, Dz.U.2008/208/1314) orzekł - „Art. 110 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 (...)) w zakresie, w jakim uzależnia prawo do ponownego obliczenia emerytury od wskazania do jej obliczenia podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe, przypadającej w całości lub w części po przyznaniu świadczenia, jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”. Wprawdzie orzeczenie Trybunału odnosiło się do konieczności, dla ponownego ustalenia wysokości świadczenia, wskazania zarobków po przyznaniu świadczenia, jednak Trybunał Konstytucyjny, co wynika z uzasadnienia wyroku, omawiał całokształt tego przepisu.

Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego są powszechnie obowiązujące i wobec tego Sądy obowiązane są je stosować.

Skarżąca zarzuca zaś niekonstytucyjność art. 110 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w innym aspekcie niż rozważał Trybunał Konstytucyjny i przywołuje stan faktyczny jej dotyczący. W ocenie Sądu Apelacyjnego każdemu przysługuje prawo do zabezpieczenia społecznego w ramach określonych w ustawie (art. 67 Konstytucji) jednakże zakres ochrony konstytucyjnej dotyczy tylko "minimalnego standardu wymagań", które ustawodawca musi uwzględnić, aby norma konstytucyjna wyrażona w art. 67 nie została pozbawiona "materialnej" treści. Wnioskodawczyni ma prawo do godziwej emerytury i poprzez brak możliwości ponownego jej ustalenia nie można przypisać jej, że jest dyskryminowana.

Z podanych wyżej względów Sąd Apelacyjny w Warszawie na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w wyroku.

Sędziowie: Przewodnicząca:

M. D. A. S.

B. L.